

AP3 – Ekonomi, incitament och regelverk

2023-09-06

*Emma Carlmark och Johan Bergerlind
Sweco*

Innehåll

- Om projektet
- Identifierade hinder samt möjliga åtgärder
- Frågor

Projektets målsättning

Identifiera nuvarande ekonomiska och regulatoriska hinder och incitament för elnätsföretag att vidta åtgärder för biologisk mångfald samt identifiera möjliga metoder/åtgärder för att minska hinder och vid behov stärka incitament

Projektöversikt

Del 1a

Kartläggning av nuläget Sverige

Del 1b

Omvärldsanalys

Del 2a

Kartläggning av samhällsekonomiska metoder

Del 2b

Metoder/åtgärder för hur hinder kan minskas och incitament ökas

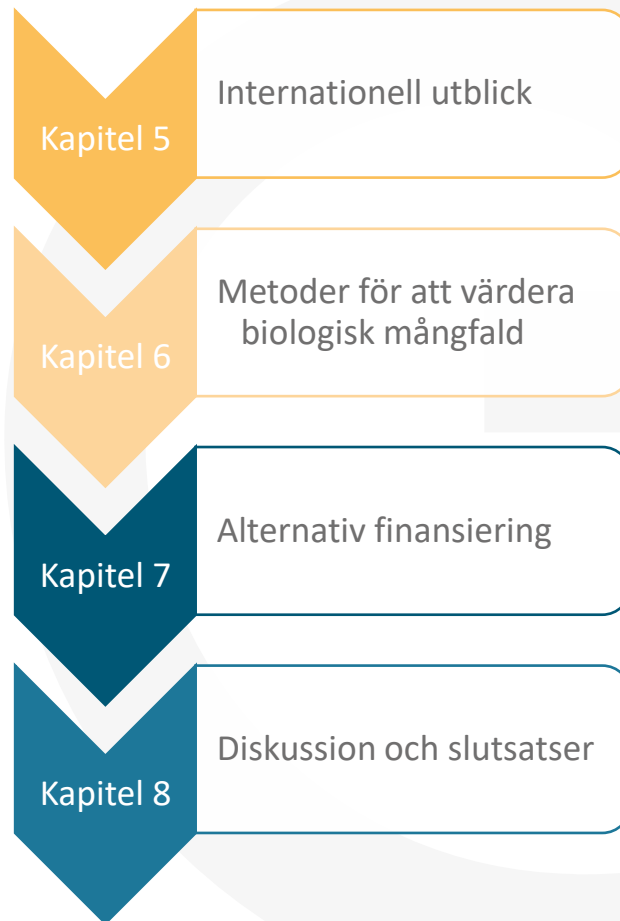
Leverabler

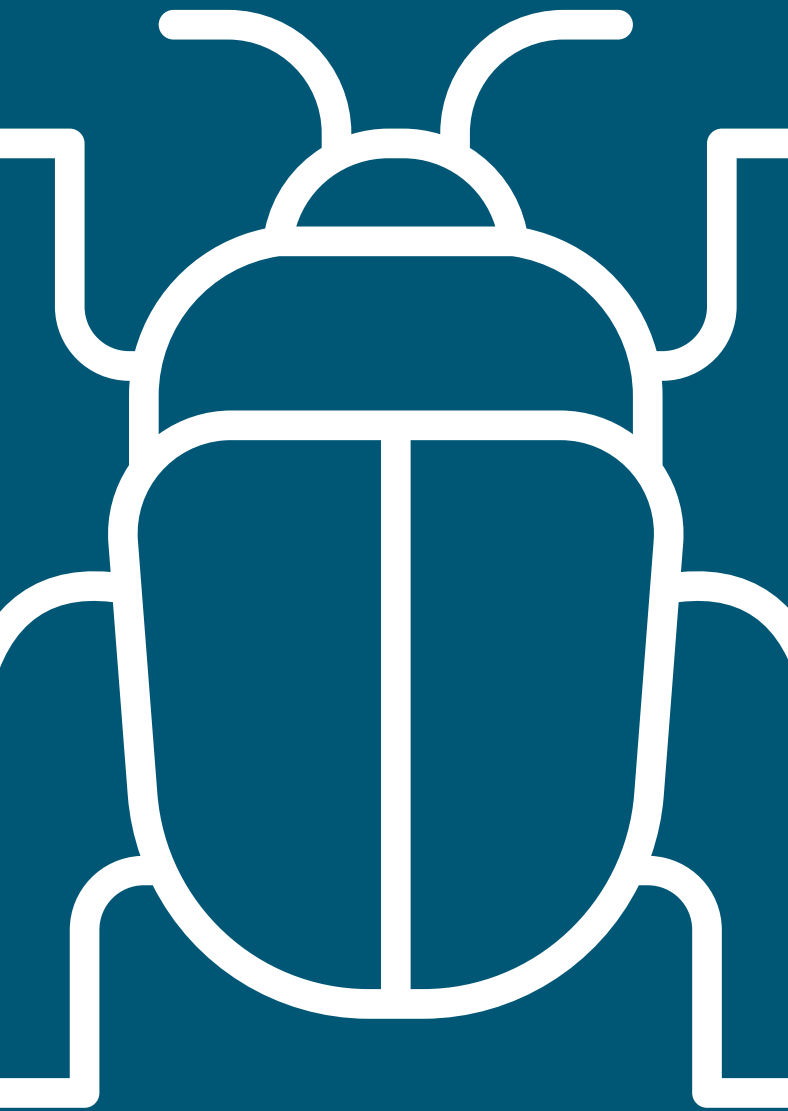
Slutrapport: Kartläggning av nuläge Sverige samt omvärldsanalys för att identifiera exempel från ett urval av relevanta länder. Hur kan regulatoriska och ekonomiska hinder minskas och incitament ökas för ett ökat arbete med biologisk mångfald

Metod

- Litteraturstudie
- Två workshops med elnätsföretag
- Skriftliga frågor till elnätsföretag
- Intervjuer med myndigheter
- Referensgruppsmöten

Rapporten

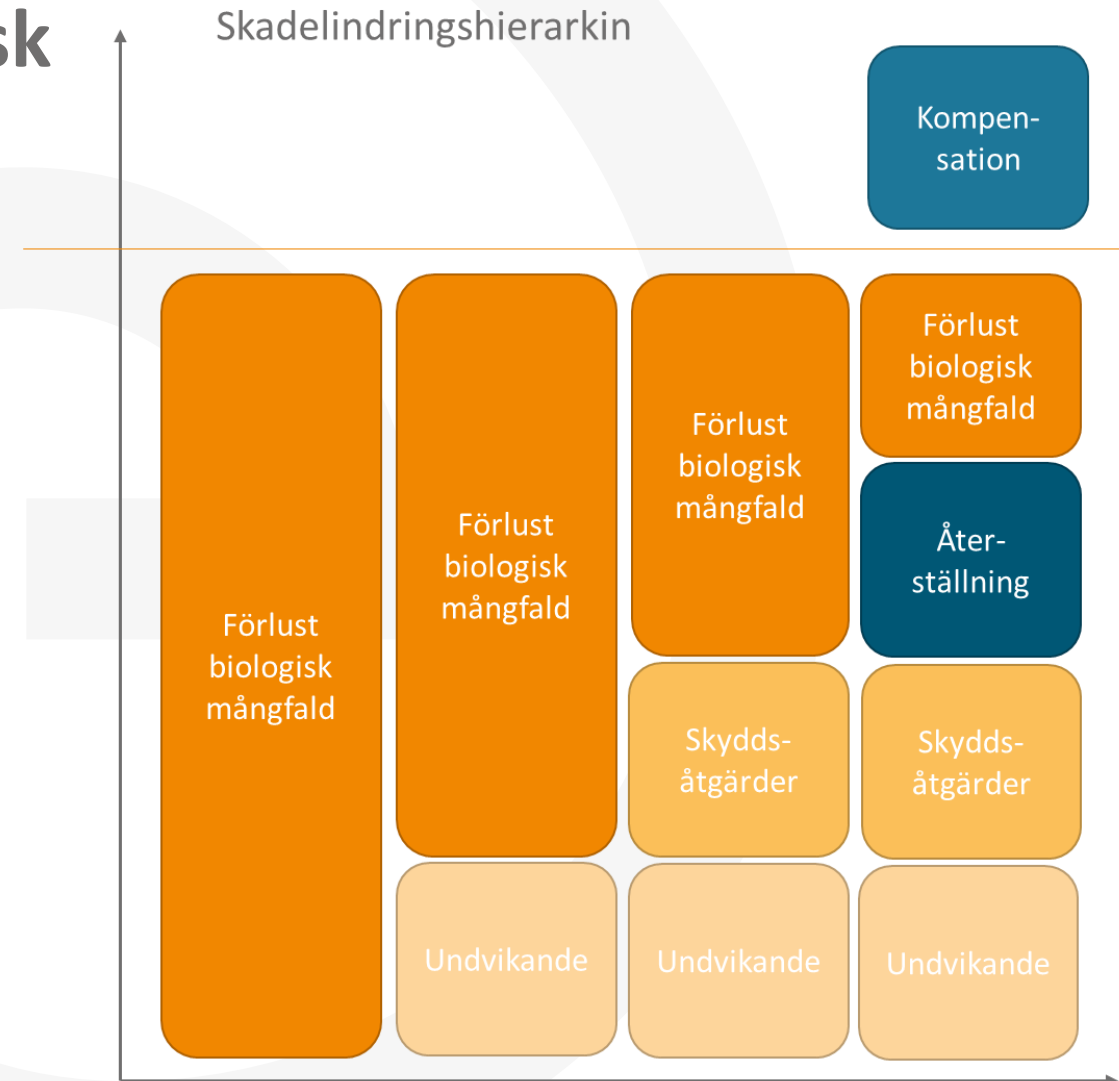

Vilka incitament finns för elnätsföretagen att arbeta med biologisk mångfald idag?

- Vill uppfattas som trovärdiga i hållbarhetsfrågor
- Uppfylla interna och externa hållbarhetsmål
- Skapa acceptans för verksamheten hos allmänhet och kunder
- Skapa acceptans för verksamheten hos markägare
- Motiverande för personalen
- Krav från investerare
- Stärker varumärket

Exempel på regelverk som berör elnätsföretagens arbete med biologisk mångfald

- Ellagen
 - Nätkoncession
- Miljöbalken
 - För nätkoncession
 - 12:6 samråd för ledningar utan nätkoncession
 - 12:6 samråd för underhåll
 - Ekologisk kompensation
- Hållbarhetsredovisning
- Taxonomiförordningen

Identifierade hinder

- 1 Avsaknad av och otydlighet kring regelverk för biologisk mångfald
- 2 Hinder och brist på incitament i intäktsregleringen
- 3 Avsaknad av enhetliga metoder för att värdera biologisk mångfald
- 4 Regelverk och praxis kring marktillgång
- 5 Brist på utvecklade möjligheter för alternativ finansiering

Avsaknad av och otydlighet kring regelverk för biologisk mångfald

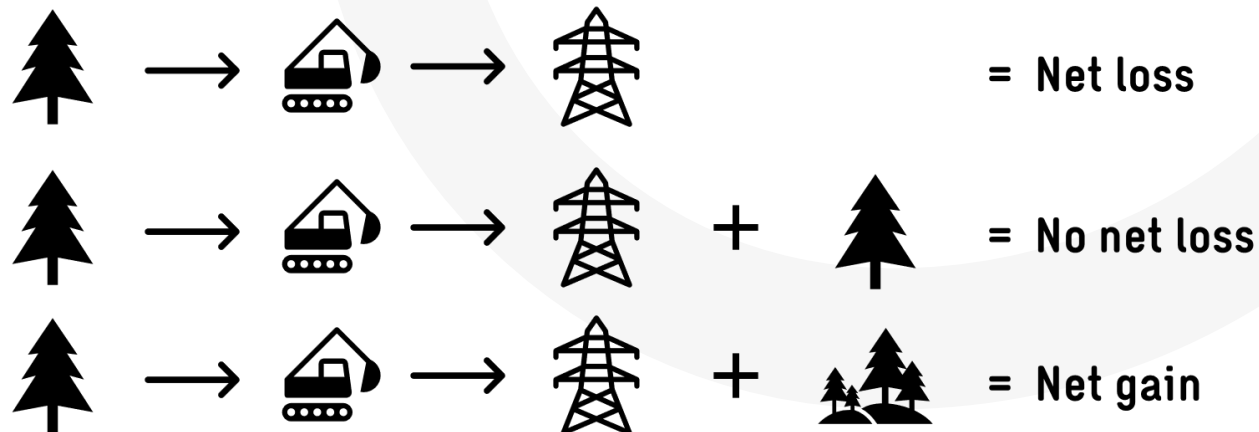
- Kraven om att skydda och gynna biologisk mångfald ökar från internationell- och EU-nivå.
- Det saknas idag en ansvarsfördelningsprincip för pågående markanvändning samt vid exploateringsprojekt i oskyddad naturmiljö.
- Det finns potential för kraftledningsgator att utgöra miljöer för att öka biologisk mångfald, men inga legala krav att ta tillvara på dessa.

Möjliga åtgärder

- Elnätsföretagen bör ha ett "net gain" perspektiv vid byggnation och förvaltning av luftledningar.
- Vid tillståndsprovning för underhållsåtgärder i befintliga ledningsgator och inför byggnation av nya ledningar är det viktigt att hänsyn tas till om värdefulla naturmiljöer skapats av elnätsföretagets befintliga skötsel av ledningsgator.
- Viktigt att Länsstyrelserna gör samma bedömning avseende 12:6 i olika delar av landet
- Ny tvingande reglering föreslås inte införas – bättre att införa incitament

Idag är vi inriktade på “no net loss”

- Dagens regelverk är inriktade på att skydda redan befintliga värden där de finns
- Inget krav på, eller incitament att, ta tillvara på potential till högre naturvärden
- Ett “net gain”-perspektiv vid byggnation och förvaltning skulle bättre ta tillvara på potential till ökade naturvärden.

Varför inte nya tvingande regler?

- Riskerar längre tillståndsprocesser – kan försena klimatomställningen
- Riskerar att ”lägstnivån bli norm”
- Elnätsföretagen äger inte marken där ledningen dras fram – riskerar att försvåra framkomlighet

Ingår inte i Eis uppdrag att ge incitament till eller påverka företagens miljöarbete idag – rimligt att det inkluderas?

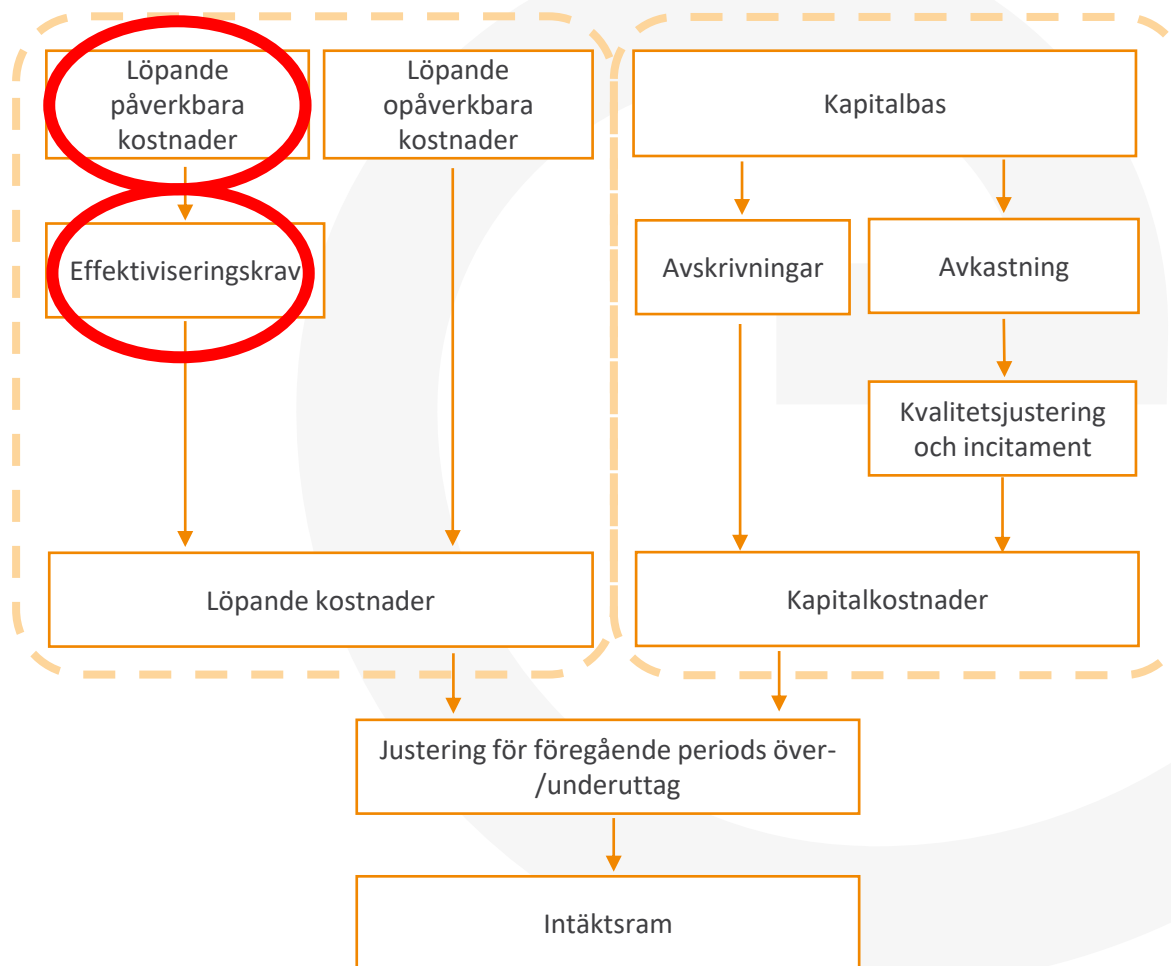
Hinder och brist på incitament i intäktsregleringen

- Dagens tillsynsmodell innehåller ett par hinder och inga incitament för BM varken vid byggnation eller förvaltning.

Hinder och brist på incitament i intäktsregleringen

Löpande kostnader ersätts på ett eller annat sätt *baserat på* verkliga kostnader

Kapitalkostnader baseras på en kapitalbas beräknad med utgångspunkt i företagets anläggningstillgångar värderade med *normvärde* - verkliga kapitalkostnader påverkar inte tillåten intäkt

Hinder och brist på incitament i intäktsregleringen

- Dagens tillsynsmodell innehåller ett par hinder och inga incitament för BM varken vid byggnation eller förvaltning.
- Den förändring som Ei aviserade inför period 4 (2024-2027) hade delvis kunnat underlätta i detta avseende (anskaffningsvärde istället för normvärde, ingen eftersläpning på LPK) - förändringarna för tillfället lagda på is
- Även om regleringen skulle gjorts om enligt Eis ursprungliga plan skulle det fortsatt saknats särskilda incitament och effektiviseringskravet kan potentiellt utgöra ett hinder.

Möjliga åtgärder

- Inför ett ekonomiskt incitament i intäktsregleringen som uppmuntrar företag som aktivt arbetar för att öka den biologiska mångfalden, eventuellt som en del av ett bredare incitament att vidta miljöåtgärder.
- Huvudsaklig ägare till en sådan åtgärd är tillsynsmyndigheten Energimarknadsinspektionen. Om det bedöms nödvändigt med förändrad lagstiftning bör frågan lyftas till regeringen.

Olika typer av incitament möjliga

- Kvalitativa eller förhandlade incitament - företagens prestationer värderas genom utvärdering av arbetsmetoder eller uppnådda resultat utan att något enhetligt värderingssystem tagits fram.
- Kvantitativa, exempelvis
 - bedöma företagens påverkan på den biologiska mångfalden utefter ett uppsatt värderingsramverk.
 - incitament kopplat till hur arbetet bedrivs, exempelvis andel inventerade ledningsgator.
- Andra möjligheter, exempelvis
 - undanta kostnader för arbete med biologisk mångfald från effektiviseringskravet/göra till "pass-through"

Svårt i praktiken

Att föredra på sikt

*Kan införas relativt snabbt –
men inte så effektivt*

Avsaknad av enhetliga metoder för att värdera biologisk mångfald

- Det saknas en "standardmetod" för att värdera biologisk mångfald
- Utgör ett hinder för att:
 - Formulera regelverk,
 - Utforma incitament i intäktsregleringen
 - Utveckla mer komplexa metoder för alternativ finansiering
 - Utvärdera effekten av genomförda åtgärder.

Möjliga åtgärder

- Framtagande av en standardiserad metod för värdering av biologisk mångfald.
- Elnätsbranschen bör verka för att utveckla (eller anta) en standardiserad metod för värdering av biologisk mångfald.
- Elnätsbranschen kan med fördel engagera sig i det pågående arbetet med att ta fram en internationell standard kring biologisk mångfald.

Metoder för att mäta och värdera biologisk mångfald

Biodiversity Metric

Verktyg för att beräkna nettovinst av biologisk mångfald.

Används i exploateringsprojekt i Storbritannien.

CLIMB

En modell för att värdera biologisk mångfald i svensk och nordisk natur.

ISO-standarden SIS/TK 623 Biologisk mångfald

Standard för hur biologisk mångfald ska definieras samt hur det ska mätas inom specifika biotoper.

Habitat banking/ kompensationspool

Marknadsbaserat system för ekologisk kompensation.

Biodiversity points

Ett poängsystem för biologisk mångfald som används i samhällsekonomiska kostnads- och nyttoanalyser i Nederländerna.

Biological diversity protocol

Metod särskild riktad till företag för att mäta och värdera verksamhetens påverkan på biologisk mångfald i Sydafrika.

Regelverk och praxis kring marktillgång

- Nätföretagen äger generellt inte marken där ledningar byggs - är beroende av antingen frivilliga överenskommelser med markägare och/eller ledningsrättsbeslut.
- Blandning av regelverk i form av ledningsrättslagen och praxis i form av de standardformuleringar och mallar som branschen tillämpar för markupplåtelseavtal och förslag till ledningsrättsbeslut.
- Ger inte per automatik nätföretaget möjlighet att vidta förstärkta skötselåtgärder.

Möjliga åtgärder

- Elnätsbranschen bör utveckla markupplåtelseavtal som medger en bredare palett av skötselåtgärder, inklusive sådana som är anpassade för att öka den biologiska mångfalden.
- Frågan om vilka åtgärder som kan vidtas med stöd av ledningsrättsbeslut bör utredas vidare.

Brist på utvecklade möjligheter för alternativ finansiering

- Behov av alternativ finansiering finns framför allt till uppstart och utveckling av arbetet
- Det finns idag få möjligheter till alternativ finansiering

Möjliga åtgärder

- Det bedöms som effektivt att tillskapa mer riktade medel som kan sökas för att genomföra utvecklings- och pilotprojekt på området biologisk mångfald i samband med infrastrukturförvaltning.
- Handel med kompensationsåtgärder bör utredas vidare, exempelvis som pilotprojekt. Det har potential men det är viktigt att det inte leder till att skadelindringshierarkin frångås.

Tack för visat intresse! Frågor?

Emma Carlmark
Sweco - Energy Markets
0706 96 42 08
emma.carlmark@sweco.se

Johan Bergerlind
Sweco - Power System Analysis
0730 64 50 26
johan.bergerlind@sweco.se